

Sygn. akt. I ACa 22/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jan Dela (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Moskwa SA Edyta Pietraszewska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Cecylia Solecka

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2018 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **J. P.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A.**

w W.

o zapłatę i ustalenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt I C 1216/14

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Małgorzata Moskwa SSA Jan Dela SSA Edyta Pietraszewska

Sygn. akt I ACa 22/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8.12.2016 r. sygn. akt I C 1216/14 Sąd Okręgowy w Rzeszowie zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódki J. P. :

- tytułem zadośćuczynienia kwotę 69.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- kwotę 1.890 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, w obydwu wypadkach od dnia 11.08.2014 r. do dnia zapłaty .

W pozostałej części Sąd Okręgowy powództwo oddalił i zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8.767 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Rzeszowie nakazał ściągnąć od pozwanego kwotę 373,54 zł , zaś od powódki z zasądzonych roszczenia w pkt. I wyroku kwotę 156,08 zł .

Powódka składając pozew o zapłatę domagała się od pozwanego ubezpieczyciela zapłaty kwoty 109.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty 3.626,83 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu . Wnosiła także o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za ewentualne przyszłe następstwa na zdrowiu powódki wynikające z wypadku (...)

Określając wysokość zadośćuczynienia powódka wskazywała, że odpowiednim zadośćuczynieniem w stosunku do doznanych obrażeń w przedmiotowym wypadku będzie kwota 120.000 zł . Ponieważ pozwany likwidując szkodę wypłacił jej już z tego tytułu kwotę 11.000 zł , uzasadnionym jest żądanie określone w pozwie (109.000 zł). Na kwotę odszkodowania składają się dwa roszczenia tj. zwrot kosztów dojazdów do lekarzy w okresie od lutego (...)do stycznia (...)w kwocie 1.466,83 zł i zwrot kosztów terapii psychologicznej w gabinecie J. H. w wysokości 2.160 zł (24 wizyty po 90 zł każda).

Pozwany (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie pozwu i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Pozwany przyznawał , iż co do zasady ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku komunikacyjnego (...) doznane przez powódkę .

Przeprowadzając postępowanie odszkodowawcze wypłacił już z tego tytułu kwotę 11.000 zł tytułem zadośćuczynienia na podstawie decyzji z (...) Jego zdaniem jest to suma odpowiednia do rozmiaru krzywdy doznanej przez powódkę. Natomiast żądana przez powódkę dalsza kwota, w ocenie pozwanego, jest wygórowana.

W odniesieniu do kosztów leczenia pozwany zarzucił brak związku kosztów przedstawionych w pozwie przez powódkę z wypadkiem (...)Leczenie miało miejsce 7 lat po wypadku .

Powódka też jego zdaniem nie udowodniła rzeczywistej szkody związanej z dojazdem do lekarza. Stosowanie tzw. „kilometrówki” nie znajduje podstawy prawnej. Brak jest podstawy faktycznej żądania ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela za ewentualne przyszłe skutki wypadku .

Pozwany podnosił również, że odsetki za opóźnienie w sprawie mogą być zasądzone dopiero od daty wyrokowania .

Ustalając stan faktyczny Sąd I instancji wskazał, że sprawca wypadku (...) w S. Z. K. został uznany winnym i skazany za naruszenie nieumyślne zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym poprzez doprowadzenie do najechania na prawidłowo zaparkowany na drodze dojazdowej do pól samochód marki P., powodując jego wywrócenie i śmierć pasażera Ł. W. oraz obrażeń ciała u J. P. – pasażerki tego samochodu w postaci stłuczenia głowy z lekkim wstrząśnieniem mózgu, stłuczenia kręgosłupa piersiowego oraz złamania kości miednicy . Bezspornym w sprawie był fakt, iż sprawca tego wypadku był ubezpieczony z tytułu OC kierowców u pozwanego .

Bezspornym była także w sprawie kwestia zaopatrzenia medycznego powódki po wypadku, stwierdzonych obrażeń ciała szczegółowo opisanych na k. 444 i jej pobytu w szpitalu (...)

W wyniku leczenia zachowawczego u powódki doszło do zrośnięcia złamania kości krzyżowej, kulszowej i łonowej bez istotnych zniekształceń. Aktualnie sylwetka ciała powódki jest symetryczna, chód wydolny, bez ograniczeń . Zakres ruchomości w stawach prawidłowy, ruchomość kręgosłupa w odcinku szyjnym prawidłowa. U powódki występuje jedynie niewielkie ograniczenia ruchomości (zgięcia) w odcinku piersiowym kręgosłupa. Istotnym jest to, że obrażenia doznane przez powódkę nie spowodowały wystąpienia u niej ograniczeń związanych z odbiciem ciąży i porodu .

Powołani biegli w sprawie stwierdzili uszczerbek na zdrowiu z przyczyn chirurgiczno – ortopedycznych na 15%. Od strony neurologicznej na 5%. Biegły lekarz psychiatra ustalił, że powódka doznała długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 10%. Występujące u powódki omdlenia, zasłabnięcia wskazują na emocjonalne tło zaburzeń wynikające z nadmiernego, wewnętrznego napięcia powódki .

W dniu wypadku powódka miała (...)i była uczennicą (...)Liceum Profilowanego przy Zespole Szkół (...) w R. . Ukończyła szkołę z ocenami dopuszczającymi i dostatecznymi . Miała problemy z nauką . Nie zdała matury. Szkołę ostatecznie ukończyła.

Korzystała z pomocy psychologa , albowiem nie radziła sobie ze sobą (w wypadku zginął jej chłopak). Kilka lat po wypadku pojawiły się problemy z wypadaniem zębów, które powódka wiązała z wypadkiem .

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka od lutego(...) do stycznia (...)44 razy wyjeżdżała na wizyty lekarskie pozostające w związku z wypadkiem i na ten cel wydała łącznie 900 zł .

Sąd ustalił też, że powódka poniosła wydatki związane z prywatną psychoterapią w kwocie 990 zł . Ustalając koszty dojazdu powódki do lekarzy Sąd zastosował art. 322 kpc.

Dokonując oceny prawnej po ustaleniu stanu faktycznego, Sąd Okręgowy wskazał, że podstawą roszczenia powódki w zakresie zadośćuczynienia jest art. 445 § 1 kc w zw. z art. 822 § 1 i 4 kc. Pozwanym jest bowiem ubezpieczyciel sprawcy szkody .

Sąd I instancji szczegółowo analizując przesłanki z przytoczonego przepisu art. 445 § 1 kc , w oparciu o piśmiennictwo prawnicze oraz utrwaloną linię orzecniczą Sądu Najwyższego, przy wyekspozowaniu, że wysokość zadośćuczynienia wynika z rozmiaru krzywdy poniesionej przez poszkodowanego (powódkę), w ostatecznym rozrachunku uznał, że odpowiednią sumą zadośćuczynienia jest 80.000 zł . Kwota ta rekompensuje doznaną przez powódkę krzywdę .

Sąd wskazywał, że rozmiar doznanej przez powódkę krzywdy jest znaczny . Dotyczyło to osoby młodej, uczącej się . Powódka doznała bólu , cierpienia . Obniżeniu uległa jakość jej życia .

Wskazując kwotę 80.000 zł jako odpowiednią , obniżył ją o już otrzymana z tego tytułu w toku postępowania likwidacyjnego kwotę 11.000 zł . Ostatecznie do zasądzenia pozostała kwota 69.000 zł.

Dalej idące żądanie powódki z tego tytułu uznał za wygórowane i oddalił je .

Orzekając o odsetkach Sąd Okręgowy wskazując, że odszkodowanie ma charakter deklaracyjny a nie konstytutywny i stosując przepisy art. 445 kc w zw. z art. 481 § 1 kc zasądził odsetki od dnia wniesienia pozwu, tj. od 11.08.2014 r.

W odniesieniu do odszkodowania wskazując na art. 444 § 1 kc w zw. z art. 822 § 1 i 4 kc uznał za uzasadnioną kwotę ustaloną z tytułu dojazdów do lekarzy w łącznej wysokości 900 zł oraz wykazaną przez powódkę kwotę 990 zł tytułem kosztów psychoterapii. Uwzględnił powyższe roszczenie w takim rozmiarze tj. 1.890 zł . Pozostałe żądanie powódki w tym zakresie, jako niewykazane, oddalił .

Odpowiedzialność pozwanego za skutki wypadku, co do zasady, jest dopuszczalna w oparciu o art. 189 kpc

Przenosząc jednakże przesłanki wynikające z tego przepisu na grunt przedmiotowej sprawy - przy zastosowaniu kryteriów obiektywnych , w ocenie Sądu, w oparciu o opinie biegłych, nie zostały one (opinie) wykazane przez powódkę. J. P. nie udowodniła prawdopodobieństwa wystąpienia u niej w przyszłości negatywnych konsekwencji na jej zdrowiu, wynikających z wypadku (...)

W oparciu o opinie biegłych specjalistów można stwierdzić jednoznacznie, że proces leczenia powódki został pomyślnie zakończony.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o treść art. 100 kpc , mając na uwadze wynik procesu, a przede wszystkim zasadę słuszności . W zakresie orzeczenia o zwrocie wydatków, tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa - Sąd Okręgowy w Rzeszowie , rozstrzygnięcie nastąpiło na zasadzie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 i 2 u.k.s.c.

Wyrok powyższy zaskarżyła apelacją powódka w części

1. określonej w pkt II zaskarżonego wyroku tj. w zakresie oddalonej części powództwa o zadośćuczynienie - co do kwoty 40.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami do dnia 11.08.2014 r. do dnia zapłaty;
2. określonej w pkt III i IV zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach;

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła :

I. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- naruszenie art. 445 § 1 kc poprzez jego błędną wykładnię polegającą na niedostatecznym uwzględnieniu przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia okoliczności, że jego wysokość musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej oraz niedostateczne uwzględnienie okoliczności, że zdrowie ludzkie jest dobrem o szczególnie wysokiej wartości, w związku z czym zadośćuczynienie z tytułu uszczerbku na zdrowiu powinno być odpowiednio duże, a zasada umiarkowanej wysokości zadośćuczynienia nie może oznaczać przyzwolenia na lekceważenie takich bezcennych wartości jak zdrowie czy integralność cielesna, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że kwotą adekwatną do krzywdy powódki jest kwota 80.000,00 zł (która została pomniejszona o kwotę wypłaconą przez pozwanego), podczas gdy na gruncie ustalonych okoliczności faktycznych sprawy kwota ta jest rażąco niska, nie odpowiada zakresowi doznanej przez powódki krzywdy, nie spełnia funkcji kompensacyjnej, kwotą taką jest kwota 120.000,00 zł, która odzwierciedla zakres krzywdy powódki i jest odpowiednią kwotą zadośćuczynienia w rozumieniu art. 445 § 1 k.c.,

II. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy tj.

- naruszenie art. 100 k.p.c. zdanie drugie poprzez jego niezastosowanie i nie zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu wszystkich kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego oraz nakazanie ściągnięcia na rzecz Skarbu Państwa tymczasowo poniesionych wydatków także od powódki, w sytuacji gdy powództwo co do zasady zostało uwzględnione, a określenie sumy należnej powódce tytułem zadośćuczynienia zależało od oceny Sądu - co powinno skutkować zasądzeniem od pozwanego na rzecz powódki zwrotu wszystkich kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych oraz nakazaniem ściągnięcia na rzecz Skarbu Państwa tymczasowo poniesionych wydatków wyłącznie od pozwanego;

Mając na uwadze podniesione wyżej zarzuty apelacyjne wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku:

- w pkt I poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 109.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11.08.2014 r. do dnia zapłaty;
- w pkt III poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu wszystkich poniesionych przez powódkę kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych;
- w pkt IV poprzez nakazanie ściągnięcia na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rzeszowie tymczasowo poniesionych wydatków - wyłącznie od pozwanego;

ewentualnie

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

a ponadto:

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych;

W odpowiedzi na apelację powódki pozwany wnosil o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania , w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja powoda jest niezasadna i powinna ulec oddaleniu .

Zauważyć należy w pierwszej kolejności, iż skarżąca nie kwestionowała ustaleń, dokonanych przez Sąd I instancji stanu faktycznego. W takiej sytuacji można dokonać oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego, a to art. 445 § 1 kc podnoszonego przez powódkę .

W ocenie powódki Sąd I instancji dokonał błędnej wykładni tego przepisu poprzez niedostateczne uwzględnienie przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia , że jego wysokość powinna stanowić odczuwalną wartość ekonomiczną oraz, że zdrowie ludzkie jest dobrem szczególnie wysokiej wartości . Zasada umiarkowanej wysokości zadośćuczynienia nie może oznaczać przyzwolenia na lekceważenie takich bezcennych wartości jak zdrowie czy integralność cielesna .

Ostatecznie, zdaniem apelującej, ustalona przez Sąd Okręgowy kwota 80.000 zł zadośćuczynienia , na gruncie okoliczności faktycznych sprawy, jest rażąco niską. Nie odpowiada zakresowi krzywdy doznanej przez powódkę, ani nie spełnia funkcji kompensacyjnej .

Odnosząc się do powyższych zarzutów należy wskazać , iż określenie wysokości zadośćuczynienia pieniężnego (art. 445 § 1 kc) zależy wyłącznie od rozmiaru krzywdy ocenionego przez Sąd według stanu rzeczy istniejącego w dacie zamknięcia rozprawy . Przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z 4.11.2014 r. III PK 24/14 OSNP 2016/4/45.

Ze względu na niewymierność krzywdy, określenie w konkretnym wypadku, odpowiedniej sumy pozostawione zostało sądowi, który w tym zakresie dysponuje większą swobodą, niż przy ustaleniu szkody majątkowej i sumy potrzebnej do jej naprawienia , co sprawia, że korygowanie przez Sąd wyższej instancji wysokości zasądzonych zadośćuczynienia uzasadnione jest jedynie wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie do doznanej krzywdy. Na rozmiar krzywdy ma wpływ m.in. : rodzaj, charakter, intensywność i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, stopień trwałego kalectwa , rokowania na przyszłość, negatywne zmiany w psychice wywołane chorobą , utrata szans na normalne życie i rozwój zainteresowań, poczucie bezradności i nieprzydatności społecznej .

Istotną okolicznością indywidualizującą rozmiar krzywdy jest młody wiek poszkodowanego, bowiem utrata szans na prowadzenie normalnego życia , utrata zdolności do pracy , możliwość realizacji zamierzonych celów, zainteresowań i pasji jest szczególnie dotkliwa dla młodego człowieka, który doznał utraty zdrowia będąc w pełni sił i możliwości - wyrok SN z 30.01.2014 r. III CSK 69/13 Lex nr 1463872.

Podzielając w całości przytoczone orzecznictwo Sądu Najwyższego, a także judykaty przytoczone przez Sąd I instancji oraz piśmiennictwo prawnicze (k. 447 – 448/2) , należy zauważyć, że w przedmiotowej sprawie Sąd I instancji dokonał oceny wszystkich istotnych czynników, które wpływają na ocenę rozmiaru krzywdy doznanej przez powódkę .

Sąd nie pominął ani okoliczności stanowiącej o tym, że zadośćuczynienie musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, ani tym bardziej nie dyskredytował przesłanki dotyczącej zdrowia powódki. Okoliczności te mają wyraźne odzwierciedlenie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, gdzie Sąd szczegółowo oceniał okres , w którym

powódka przebywała w szpitalu , okres jej leczenia i towarzyszącej temu opiece osoby bliskiej, a także odczuwanego bólu i cierpienia .

Sąd ustalił, że obniżeniu też uległa jakość życia powódki . Szczegółowo analizował leczenie neurologiczne , a także kwestie zdrowotne w sferze psychicznej i emocjonalnej . Ekspozował fakt, że u powódki nastąpiło zaburzenie psychiczne pod postacią zespołu stresu pourazowego (PTSD). Jednocześnie zaś nie umknęła Sądowi ta okoliczność, iż na dzień orzekania powódka pod względem somatycznym – ortopedycznym jest osobą wyleczoną . Nie ma przeciwwskazań ortopedycznych, aby powódka mogła zająć w ciążę i urodzić dziecko . Pod względem neurologicznym biegły nie stwierdził u powódki deficytów, rokowanie na przyszłość jest pomyślne. Aktualnie powódka pracuje jako sprzedawca, ukończyła szkołę .

Sąd Okręgowy uznał, że nie mają związku z wypadkiem problemy stomatologiczne powódki, które pojawiły się kilka lat po wypadku .

Akcentując okoliczność, iż Sąd II instancji może dokonać korekty zasądzonego zadośćuczynienia jedynie wtedy, gdy jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie do doznanej krzywdy , należy uznać, że kwota zadośćuczynienia zasądzona przez Sąd I instancji , nie stanowi w żadnym wypadku kwoty niewspółmiernie nieodpowiedniej – zaniżonej do doznanej krzywdy . Niewspółmierność ta mogłaby wystąpić wówczas, gdyby Sąd I instancji pominął, bądź też w niedostatecznym stopniu uwzględnił w/w okoliczności wpływających na rozmiar krzywdy . W zaskarżonym orzeczeniu taka sytuacja nie występuje .

Z tych przyczyn zarzut ten należało oddalić jako nieuzasadniony .

W odniesieniu do naruszenia art. 100 kpc należy stwierdzić, że Sąd I instancji prawidłowo, stosownie do wyniku sprawy, zastosował powyższy przepis.

Za Sądem I instancji należy powtórzyć, że powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wygrała proces w 63%. Nie ma zatem podstaw, aby według innych kryteriów, oceniać rozdział kosztów pomiędzy stronami . Nie może zmienić tego faktu okoliczność, iż od oceny sądu zależy określenie sumy należnej powodowi tytułem zadośćuczynienia .

Mając powyższe na uwadze oraz art. 385 kpc, apelacja powódki została oddalona.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22.10.2015 r. Dz.U poz. 1804 ze zm. , § 2 pkt. 5 w związku z § 10 ust. 1 pkt. 2 .

SSA Małgorzata Moskwa SSA Jan Dela SSA Edyta Pietraszewska